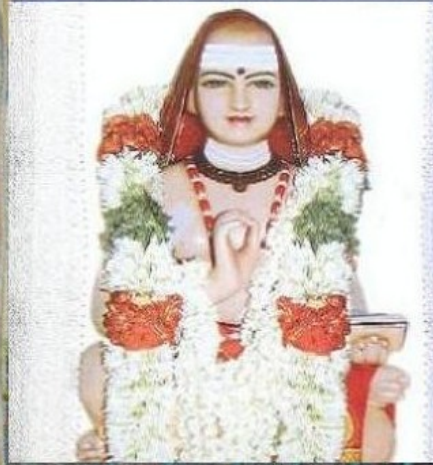

ŚRĪḤ
BRAHMĀNUCINTANAM

श्रीः ब्रह्मानुचिन्तनम्

Śaṅkara
MEDITATIE
OP
BRAHMAN

श्रीः
ब्रह्मानुचिन्तनम्

ŚRĪḤ
BRAHMĀNUCINTANAM

MEDITATIE OP BRAHMAN

**OF
VERWIJLEN ALS BRAHMAN**

Het lied van de brahmavit

Eer aan Śrī Śaṅkara die tot het Licht binnenin leidt

Inhoudsopgave

Verantwoording	3
De Nederlandse vertaling in versvorm	5
Sanskrit tekst in Devanāgarī schrift, transliteratie, woord-voor-woord vertaling, de Nederlandse vertaling in versvorm en toelichtingen	9
Bijlage 1. Voorbeelden van de duizend namen van Viṣṇu	24
Bijlage 2. De acht primaire <i>siddhi's</i> (<i>aṣṭa siddhi</i>) uit canto 11, hoofdstuk 15 van de Śrīmad Bhāgavatam	24
Bijlage 3. De Sanskrit tekst uit "The Works of Sankaracharya"	25

Afbeelding op de omslag: *Śaṅkara*. Textiel (gemengd materiaal) achter glas, 60x50 cm. Ontwerp en vervaardiging door Madelon de la Rive Box, 2007

Verantwoording

Śaṅkara heeft meer dan honderd werken nagelaten waarvan sommige een opvallende gelijkenis met elkaar vertonen, terwijl andere ten opzichte van elkaar nogal verschillen. Dit leidt tot de vraag wat de aanleiding is geweest voor het opstellen van een bepaald werk en voor wie dat werk bedoeld is. Bij enkele werken, zoals Bhāja Govindam, Ātma Bodha, Vākyaṇṭi en Vivekacūḍāmaṇi is dat reeds uit de eerste verzen af te leiden, maar bij veel andere werken zou dit moeten blijken uit in hoeverre men zich door de inhoud aangesproken voelt.

Uit de studie van de inhoud van Brahmānucintanam komt het me voor dat dit werk zich tot de brahmavit¹ richt. Brahmavit staat voor diegene die zich minstens in het vierde stadium (*satvāpatti*) van "de zeven stadia naar zelfkennis" (*yogabhūmika*)² bevindt. Hij heeft gedegen vorderingen gemaakt in de voorafgaande stadia, behelzende volhardende inzet, onderzoek en het beteugelen van de geest³. Het is met name meditatie die in dat stadium de omstandigheden schept waarbij het ego spontaan oplost en de onuitwisbare herinnering aan de unieke gewaarwording van de eigen ware aard, het Zelf of Ātman, achterlaat. Deze staat is echter niet blijvend gevestigd en Śaṅkara geeft in Brahmānucintanam aanwijzingen hoe de brahmavit hieraan kan werken en groeien tot de staat van *jīvanmuktaḥ*, de totaal bevrijde tijdens het leven.

De brahmavit weet dat zijn ego en het individuele Zelf één en hetzelfde zijn, en hij is in staat zich onder alle omstandigheden zijn ware aard te herinneren. De herinnering van zijn ware aard is echter niet gevestigd. Reeds in verzen 2, 3 en 4 herinnert Śaṅkara de brahmavit aan zijn ware aard, n.l. Brahman, en hij spoort hem aan om onafgebroken op Brahman te mediteren ten einde daarin permanent te verwijlen⁴. De verzen daarna tot en met het zeventiende brengen de brahmavit de kennis van het onderscheid tussen de duale en de non-duale staat en de betekenis van deze staten in herinnering. Deze dienen ter voorbereiding op de inhoud van de verzen 18 en 19 die van cruciale betekenis zijn en de kern van dit werk vormen. In deze verzen spoort Śaṅkara de brahmavit aan om het stadium waarin hij zich bevindt te overstijgen⁵ door onafgebroken op

¹ Vivekacūḍāmaṇi 535, 545, 565.

² Yoga Vāsiṣṭha, VI.1.124-126. Zie ook o.a. "Jñānabhūmika's in Varaha Upaniṣad hoofdstuk 4 en "Talks with Śrī Ramaṇa Maharṣi", Talk 256.

³ Zoals uitgelegd in Śaṅkara's Vivekacūḍāmaṇi, Vākyaṇṭi, Aparokṣānubhūti, Dṛg Dṛśya Viveka, Tattvopadeśa en Svātmanirūpānam.

⁴ 'Herinnering aan het grote huis is niet het bewonen ervan' (Śrī Śāntānanda Sarasvatī)

⁵ Van vyāvahārika jīva naar pāramārthika jīva, zie Dṛg Dṛśya Viveka verzen 32-46.

Brahman te mediteren. Wanneer de overtuiging van de gelijkheid van zijn individuele Zelf en het universele Zelf ontbreekt, dienen de uitspraken die dat verkondigen (de mahāvākya's) in praktijk te worden gebracht. Wat deze praktijk inhoudt is in vers 19 aangegeven.

In dat vers geeft Śaṅkara het voorbeeld van de bij en de worm waarbij de worm onophoudelijk zijn aandacht gericht houdt op de (vorm van de) bij, en uiteindelijk hij zelf de vorm van een bij krijgt. Zo ook moet de brahmavit, de kenner van Brahman, nu zijn aandacht onafgebroken op Brahman houden om uiteindelijk permanent één met Brahman te worden.

De verworvenheden die Śaṅkara in vers 20 aan de volhardende beoefenaren van deze yoga in het vooruitzicht stelt, geven enig inzicht in de enorme vermogens die deze praktijk aan de brahmavit biedt om zijn tocht naar algehele gelijkheid met Brahman te voleinden.

In de verzen die daarna komen herkent de bevrijde de bevestiging van de uiteindelijk staat die hij heeft bereikt die Śaṅkara op poëtische wijze heeft verwoord. Zo wordt dit werk een lied van de brahmavit.

In dit boekje is eerst de vertaling in versvorm zonder enige toelichting weergegeven, net als de oorspronkelijke tekst van Śaṅkara, kort en bondig. Daarna volgt telkens een Sanskrit vers in het Devanāgarī schrift, de transliteratie, de woord-voor-woord vertaling en de Nederlandse vertaling met toelichtingen in voetnoten. Hierbij heb ik in ruime mate dankbaar gebruik gemaakt van de vertaling van Dr.H. Ramamoorthy & Nome¹, hoewel ik zo veel mogelijk heb getracht me voornamelijk door de betekenissen van de oorspronkelijke Sanskrit woorden te laten leiden. Een aantal begrippen behorende tot de leer van Vedānta, waar de lezer mogelijk onvoldoende mee vertrouwd is, heb ik eveneens in de voetnoten toegelicht. Voor zover mogelijk heb ik hierbij gebruik gemaakt van informatie uit de andere werken van Śaṅkara. Eventuele toevoegingen aan de oorspronkelijke tekst heb ik tussen vierkante haakjes geplaatst.

Marjolein van den Houten dank ik voor haar bijdrage in de taalkundige controle en verbeteringen. Opmerkingen die tot verbetering van dit boekje kunnen leiden stel ik zeer op prijs.

Ferit Arav
Hengelo, Augustus 2017

¹ "A Bouquet of Nondual Texts by Adi Shankara", Society of Abidance in Thruth, USA, 2006, ISBN 0-9703667-2-8.

Śrīh

Brahmānucintanam

1. Ik ben, waarlijk, de Opperste Brahman,
Gekend als het onveranderlijke Opperste Wezen;
Zo zeker moet de Bevrijde zijn,
Anders zal hij zeker een gebondene zijn.
2. Ik ben, waarlijk, de Opperste Brahman;
Van de aard van Bewustzijn, zonder gehechtheid.
Onbelemmerd en met volhardende inzet,
Contempleer hierop met een standvastige geest.
3. Ik ben, waarlijk, de Opperste Brahman,
En niet verschillend van Brahman;
Aldus, waarlijk, dient een brahmaan
Zich zodanig te kennen, verwijlend in Brahman.
4. Vrij van alle beperkingen en met ononderbroken gewaarzijn
Met de kennis dat Ik Brahman ben,
Hoe kan iemand zich vereenzelvigen met
De klassen van de samenleving en de verschillende leefwijzen?
5. Hij die weet "Ik ben Brahman", wordt dit alles.
Doordat ze niet niet-bestaan,
Worden de goden de Heer (*Īśvara*);
Omdat Hij hun Zelf wordt.
6. Hij die onderscheid maakt tussen hemzelf en anderen,
En zodoende toegewijd is aan andere goden,
Die mens kent Brahman niet, en wordt een slaaf
Van de goden, gelijk een aangelijnd dier.
7. Ik ben het Zelf; en niet verschillend daarvan.
Ik ben, waarlijk, Brahman, vrij van het minste leed.
Mijn natuur is Bestaan-Bewustzijn-Gelukzaligheid.
Eeuwig en bevrijd besta ik uit Mijzelf [alleen].

8. Voor hen die in de overtuiging leven
Dat Ik altijd Brahman ben,
Bestaan er helemaal geen verkeerde handelingen,
En ook geen gevaar uit verkeerde handeling.
9. In de overtuiging dat hij altijd Brahman is,
Leeft iemand gelukkig onder alle omstandigheden.

Als hij, slechts voor één moment, mediteert
Op het Zelf als "Ik ben Brahman",
10. Vernietigt dat de grote zonde waardoor men valt,
Zoals de rijzende zon de duisternis verdrijft.

Uit onwetendheid over Brahman,
Kwam ruimte als een luchtbel tot bestaan.
11. Uit ruimte ontstond wind,
Uit wind vuur en daaruit water.
En uit water kwam aarde tot bestaan,
Vervolgens rijst, gerst en dergelijke.
12. Aarde in wateren, water in vuur, vuur in wind, wind in ruimte,
En zelfs de ruimte in het ongemanifesteerde,
En het ongemanifesteerde in het smetteloze.
Die smetteloze ben Ik, Hari.
13. Ik ben Viṣṇu, [het alles doordringende]
Ik ben Viṣṇu, Ik ben Viṣṇu, Ik ben Hari.
Alle noties als de doener, de ervaaider en dergelijke,
Zijn, waarlijk, verrezen uit onwetendheid.
14. Ik ben de onvergankelijke, Ik ben de grenzeloze.
Ik ben Govinda, Ik ben Hari.
Ik ben gelukzaligheid, Ik ben het Al.
Ik ben de ongeborene; Ik ben de onsterfelijke.
15. Ik ben eeuwig, Ik ben vrij van onderscheid.
Ik ben vormloos, Ik ben onveranderlijk.
Ik ben van nature bestaan-bewustzijn-gelukzaligheid.
Ik ben degene die de vijf sluiers overstijgt.

16. Ik ben de niet-doener; Ik ben de niet-ervaarder;
De ongebondene, de Opperste Heer.
Altijd door mijn aanwezigheid
Komen alle vermogens in werking.
17. Ik ben vrij van begin, midden en eind.
Ik ben nimmer de gebondene.
Van nature vlekkeloos en puur,
Ben Ik, waarlijk, Hem, dat is buiten twijfel.
18. Ik ben, waarlijk, Brahman, niet uit saṃsāra,
Ik ben de bevrijde; zo moet men in die overtuiging verblijven.
Bij het ontbreken van deze overtuiging
Dient men deze uitspraken voortdurend in praktijk te brengen.
19. Door deze praktijk zal de overtuiging ontstaan
Zoals in het geval van de bij en de worm.
Elke twijfel achter zich latend,
Moet men dit met vastberadenheid in praktijk brengen.
20. Door de yoga van meditatie gedurende één maand
Wordt de zonde van het doden van een brahmaan gewist;
Door constante praktijk gedurende één jaar
Worden de achtvoudige vermogens verworven.
21. De toegewijde zal door voortdurende praktijk, zo lang nodig,
Terwijl hij leeft [in belichaming] bevrijd worden.

Ik ben niet het lichaam, noch de levenskracht ben Ik;
En evenzo, waarlijk, ook niet de zinnen.
22. Ik ben niet de geest, noch het intellect,
Zelfs niet het denken, noch het ego.
Ik ben niet aarde, noch water,
Niet vuur, evenmin wind.
23. Ik ben niet ruimte, noch geluid,
En niet gevoel (aanraking), noch smaak.
Ik ben niet geur, noch vorm,
Ook ben Ik niet illusie, noch scheppingcycli.

24. Van nature altijd de getuige zijnde,
Ben Ik, waarlijk, Śiva, die als enige bestaat.
In mij, waarlijk, is alles tot bestaan gekomen,
In mij, is alles gevestigd.
25. In mij, komt alles tot oplossing.
Die Brahman, zonder een tweede, ben Ik,
De Alwetende ben Ik, de Oneindige ben Ik,
De almachtige, de Heer van alles.
26. Gelukzaligheid, waarheid, kennis ben Ik;
Zo is meditatie op (verwijlen als) Brahman.
Dit gemanifesteerde universum is, waarlijk, onecht,
Waarlijk, Ik ben de onveranderlijke Brahman.
27. Vedanta en de autoriteit van Leraren,
Zijn ook getuigenis hiervan;
Ik ben, waarlijk, Brahman, niet uit deze saṃsāra,
En Ik ben niet verschillend van Brahman.
28. Ik ben niet het lichaam, het lichaam is niet van mij.
Ik ben eeuwigdurend, dat wat de enige is,
Enkel en alleen, zonder een tweede;
[Apart] van Brahman, waarlijk, is er niets hier.
29. Het wezen van de Veda's, vol met de Praṇava,
Schijnt in het midden van de lotus van het hart,
Voorbij redetwisten, verenigd met Hari, de Guru en Śiva;
De Één, aanwezig in alle wezens;
Bereikt door de yogi's door middel van meditatie.
Hij die zelfs voor één moment
Zijn geest hiermee verbindt,
Is, waarlijk, bevrijd.

* * *

श्रीः ब्रह्मानुचिन्तनम्

Śrīh Brahmānucintanam

अहमेव परं ब्रह्म वासुदेवाख्यमव्ययम्।

इति स्यान्निश्चितो मुक्तो बद्ध एवान्यथा भवेत् ॥ १ ॥

ahameva param brahma vāsudevākhyamavyayam |
iti syānniścito mukto baddha evānyathā bhavet || 1||

aham eva: Ik ben, waarlijk; *param:* opperste; *brahma:* Brahman; *vāsudevaḥ:* Vasudeva, Opperste Wezen; *ākhyam:* genoemd; *avyayam:* onveranderlijk; *iti:* aldus; *syāt:* moet zijn; *niścitaḥ:* met zekerheid; *muktaḥ:* de Bevrijde; *baddhaḥ:* een gebundene; *eva:* waarlijk; *anyathā:* anders; *bhavet:* zal zijn.

1. Ik ben, waarlijk, de Opperste Brahman,
Gekend als het onveranderlijke Opperste Wezen;
Zo zeker moet de Bevrijde zijn,
Anders zal hij zeker een gebundene zijn.

अहमेव परं ब्रह्म निश्चितं चित्तं चिन्त्यताम्।

चिद्रूपत्वादसङ्गत्वादबाध्यत्वात् प्रयत्नतः ॥ २ ॥

ahameva param brahma niścitaṁ citta cintyatām |
cidrūpatvādasāṅgatvādabādhyatvāt prayatnataḥ || 2||

aham eva: Ik ben, waarlijk; *param:* opperste; *brahma:* Brahman; *niścitaṁ citta:* met een vastbesloten, gerichte, gevestigde, geest; *cintyatām:* laat dit overwogen worden; *cit rūpatvāt:* zijnde van de aard van Bewustzijn; *asaṅgatvāt:* zijnde zonder gehechtheid; *abādhyatvāt:* onaangeraakt, onaangedaan, onbelemmerd; *prayatnataḥ:* door volhardende inzet.

2. Ik ben, waarlijk, de Opperste Brahman;
Van de aard van Bewustzijn, zonder gehechtheid.
Onbelemmerd en met volhardende inzet,
Contempleer hierop met een standvastige geest.

अहमेव परं ब्रह्म न चाहं ब्रह्मणः पृथक्।

इत्येवं समुपासीत ब्राह्मणो ब्रह्मणि स्थितः ॥ ३ ॥

*ahameva param brahma na cāham brahmaṇaḥ pṛthak |
ityevam samupāsīta brāhmaṇo brahmaṇi sthitaḥ || 3||*

aham eva: Ik ben, waarlijk; *param*: opperste; *brahma*: Brahman; *na ca aham*: en Ik ben niet; *brahmaṇaḥ*: van Brahman; *pṛthak*: apart, verschillend; *iti*: dus; *evam*: waarlijk; *samupāsīta*: moet mediteren, zich overgeven; *brāhmaṇaḥ*: een brahmaan (een kenner van de Veda's); *brahmaṇi*: in Brahman; *sthitaḥ*: gevestigd, verblijvend.

- 3. Ik ben, waarlijk, de Opperste Brahman,
En niet verschillend van Brahman¹;
Aldus, waarlijk, dient een brahmaan²
Zich zodanig te kennen, verwijlend in Brahman.**

सर्वोपाधिविनिर्मुक्तं चैतन्यं च निरन्तरम्।

तद्ब्रह्माहमिति ज्ञात्वा कथं वर्णाश्रमी भवेत् ॥ ४ ॥

*sarvopādhivinirmuktaṁ caitanyaṁ ca nirantaram |
tadbrahmāhamiti jñātvā katham varṇāśramī bhavet || 4||*

sarva upādhi vinirmuktaṁ: vrij van alle beperkingen; *caitanyaṁ*: gewaarzijn, besef; *ca*: en; *niranantaram*: zonder onderbreking; *tad brahma*: die Brahman; *aham*: Ik ben; *iti*: aldus; *jñātvā*: gekend hebbend; *katham*: hoe; *varṇa āśramī*: hij die de klassen van de samenleving en de verschillende leefwijzen in acht neemt; *bhavet*: wordt.

- 4. Vrij van alle beperkingen en met ononderbroken gewaarzijn
Met de kennis dat Ik Brahman ben,
Hoe kan iemand zich vereenzelvigen met
De klassen van de samenleving³ en de verschillende leefwijzen⁴?**

¹ Zoals in essentie een golf niet verschillend is van de zee.

² Een kenner van Brahman, zoals een brahmavit. Ook een kenner van de Veda's. Een brahmaan behoort traditioneel tot de brahmaan kaste en is spiritueel aangelegd, zoals een priester.

³ *Varṇa*: de vier klassen van de samenleving zijn: *brahmāṇa* (priester), *kṣatriya* (krijger), *vaiśya* (koopman), *śūdra* (arbeider).

⁴ *Āśrama*: de verschillende leefwijzen zijn: *brahmacārin* (Brahmaan student), *gṛhastha* (gezinshoofd), *vānaprastha* (heremiet) en *saṁyāsīn* (asceet).

अहं ब्रह्मास्मि यो वेद स सर्वं भवति त्विदम्।

नाभूत्या ईशते देवास्तेषामात्मा भवेद्धि सः ॥ ५ ॥

*aham brahmāsmi yo veda sa sarvaṁ bhavati tvidam |
nābhūtyā īśate devāsteṣāmātmā bhaveddhi saḥ || 5||*

aham brahmāsmi: Ik ben Brahman; *yo veda*: hij die weet; *saḥ sarvaṁ bhavati*: wordt hij alles; *tu*: inderdaad, waarlijk; *idam*: dit, deze; *na abhūtyā*: door niet niet-bestaand zijnde; *īśate*: wordt de Heer (*Īśvara*); *devāḥ*: de goden; *teṣām*: hun; *ātmā*: het Zelf; *bhavi*: wordt; *dhi*: gevestigd, bestaansgrond; *saḥ*:hij.

5. Hij die weet "Ik ben Brahman", wordt dit alles.

Doordat ze niet niet-bestaan

Worden de goden de Heer (*Īśvara*¹);

Omdat Hij² hun Zelf wordt³.

अन्यो असावहमन्यो अस्मीत्युपास्ते यो अन्यदेवताम्।

न स वेद नरो ब्रह्म स देवानां यथा पशुः ॥ ६ ॥

*anyo asāvahamanyo asmītyupāste yo anyadevatām |
na sa veda naro brahma sa devānām yathā paśuḥ || 6||*

anyah asau: deze ene is verschillend; *aham anyah asmī*: ik ben verschillend; *iti*: aldus; *upāste*: vereert, dient, is toegewijd aan, contempleert op; *yah*: hij wie; *anyadevatām*: andere goden; *na saḥ veda*: hij weet niet; *narah*: man; *brahma*: Brahman; *saḥ*: hij; *devānām*: onder de goden; *yathā*: zoals; *paśuḥ*: beest, aangelijnd dier, gebonden individu.

6. Hij die onderscheid maakt tussen hemzelf en anderen,

En zodoende toegewijd is aan andere goden,

Die mens kent Brahman niet, en wordt een slaaf

Van de goden, gelijk een aangelijnd dier.

¹ De Heer of bestuurder van het universum.

² Hij die weet "Ik ben Brahman"

³ Het Zelf overstijgt alle begrippen, zelfs wat als een god wordt beschouwd.

अहमात्मा न चान्योऽस्मि ब्रह्मैवाहं न शोकभाक्।

सच्चिदानन्दरूपोऽहं नित्यमुक्तस्वभाववान्॥ ७॥

*ahamātmā na cānyo'smi brahmaivāham na śokabhāk |
saccidānandarūpo'ham nityamuktasvabhāvavān || 7||*

ahamātmā: Ik ben het Zelf; *na ca anyah asmi*: Ik ben niet iemand anders; *brahma eva aham*: Ik ben waarlijk Brahman; *na śokabhāk*: vrij van droefheid; *sat-cit-ānanda-rūpaḥ aham*: Ik ben van de essentie van Bestaan-Bewustzijn-Gelukzaligheid; *nitya*: eeuwig; *muktaḥ*: bevrijd; *svabhāva-vān*: op zichzelf bestaand, eigen natuur.

7. Ik ben het Zelf; en niet verschillend daarvan.

Ik ben, waarlijk, Brahman, vrij van het minste leed.

Mijn natuur is Bestaan-Bewustzijn-Gelukzaligheid.

Eeuwig en bevrijd besta ik uit Mijzelf [alleen].

आत्मानं सततं ब्रह्म संभाव्य विहरन्ति ये।

न तेषां दुष्कृतं किञ्चिदुष्कृतोत्था न चापदः॥ ८॥

*ātmānam satatam brahma sambhāvya viharanti ye |
na teṣāṃ duṣkṛtaṃ kiñciduṣkṛtothā na cāpadaḥ || 8||*

ātmānam: het individuele Zelf; *satatam*: altijd; *brahma*: Brahman; *sambhāvya*: overtuigd zijnde, aangaande; *viharanti ye*: zij die verkeren, zwerven, bewegen; *na teṣāṃ*: niet voor hen; *duṣkṛtaṃ*: verkeerde, kwalijke, valse handelingen; *kiñcit*: allerminst; *duṣkṛta atthā*: opkomen uit verkeerde, kwalijke, valse handelingen; *na ca apadaḥ*: en geen gevaar, droefheid, tegenslag.

8. Voor hen die in de overtuiging leven

Dat Ik altijd Brahman ben,

Bestaan er helemaal geen verkeerde handelingen

En ook geen gevaar uit verkeerde handeling¹.

¹ Yoga Vāsiṣṭha, VI.1. 69.8-11: Goden en volmaakte wezens zijn niet gebonden aan wetten die door de zwakke en onwetende mensen voor hun eigen gemak en veiligheid zijn opgesteld. In verband met zijn onbeheersbare geest heeft de onwetende de besturing van de wetten nodig om, zoals arme visjes, niet aan gevaren en angst blootgesteld te worden. Wijze mensen laten zich niet meeslepen door verlangens en onbeheerst gedrag en zijn daardoor niet blootgesteld aan kwaad en gevaren.

आत्मानं सततं ब्रह्म संभाव्य विहरेत्सुखम्।

क्षणं ब्रह्माहमस्मीति यः कुर्यादात्मचिन्तनम् ॥ ९ ॥

*ātmānaṁ satataṁ brahma sambhāvya viharetsukham |
kṣaṇaṁ brahmāhamasmīti yaḥ kuryādātmacintanam || 9||*

ātmānaṁ: het individuele Zelf; *satatam*: altijd; *brahma*: Brahman; *sambhāvya*: overtuigd zijnde, aangaande; *vihaṛet*: dient te leven, verkeren, zich te bewegen; *sukham*: gelukkig(erwijs); *kṣaṇaṁ*: even, voor één moment; *brahma aham asmi*: Ik ben Brahman; *iti*: aldus; *yaḥ*: hij die; *kuryāt*: doet; *ātma cinta-nam*: meditatie op het Zelf, zelfherinnering.

- 9. In de overtuiging dat hij altijd Brahman is,
Leeft iemand gelukkig onder alle omstandigheden.**

**Als hij, slechts voor één moment, mediteert
Op het Zelf als "Ik ben Brahman",¹**

तन्महापातकं हन्ति तमः सूर्योदयो यथा।

अज्ञानाद्ब्रह्मणो जातमाकाशं बुद्बुदोपमम् ॥ १० ॥

*tanmahāpātakaṁ hanti tamaḥ sūryodayo yathā |
ajñānādbrahmaṇo jātamākāśaṁ budbudopamam || 10||*

tat: dat; *mahāpātakaṁ*: dat wat (grote zonde die) tot val of zinken leidt; *hanti*: vernietigt; *tamaḥ*: duisternis; *sūryodayo yathā*: zoals de zonsopgang; *ajñānāt*: uit onwetendheid; *brahmaṇaḥ*: van Brahman; *jātam*: was geboren; *ākāśaṁ*: ruimte; *budbuda upamam*: gelijk een luchtbel.

- 10. Vernietigt dat² de grote zonde waardoor men valt³,
Zoals de rijzende zon de duisternis verdrijft.**

**Uit onwetendheid over Brahman⁴,
Kwam ruimte als een luchtbel tot bestaan.**

¹ De laatste twee regels van vers 9 en de eerste twee regels van vers 10 horen bij elkaar.

² Verwijlen als Brahman, zoals in de laatste twee regels van vers 9 verwoord.

³ In onwetendheid.

⁴ Vanaf hier t/m vers 12 beschrijft Śaṅkara de kringloop van het illusoire bestaan.

आकाशाद्वायुरुत्पन्नो वायोस्तेजस्ततः पयः।
अद्भ्यश्च पृथिवी जाता ततो ब्रीहियवादिकम् ॥ ११ ॥

*ākāśādvāyurutpanno vāyostejasataḥ payaḥ |
adbhyaśca pṛthivī jātā tato vrīhiyavādikam || 11||*

ākāśāt: uit ruimte; *vāyuh*: wind; *utpannah*: kwam op, ontsprong, kwam tot bestaan; *vāyoh*: uit wind; *tejas*: licht, vuur; *tataḥ*: daaruit; *payah*: water; *adbhyaś ca*: en uit water; *pṛthivī*: aarde; *jātaḥ*: werd geboren; *tataḥ*: daaruit; *vrīhiyavādikam*: rijst, gerst en dergelijke.

- 11. Uit ruimte ontstond wind,
Uit wind vuur¹ en daaruit water.
En uit water kwam aarde² tot bestaan,
Vervolgens rijst, gerst en dergelijke³.**

पृथिव्यप्सु पयो वह्नौ वह्निर्वायौ नभस्यसौ।
नभोऽप्यव्याकृते तच्च शुद्धे शुद्धोऽस्म्यहं हरिः ॥ १२ ॥

*pṛthivyapsu payo vahnau vahnirvāyau nabhasyasau |
nabho'pyavyākṛte tacca śuddhe śuddho'smyaham hariḥ || 12||*

pṛthivī: de aarde; *apsu*: in wateren; *pay*: water; *vahnauh*: vuur; *vāyau*: in wind; *nabhasi*: in de ruimte; *asau*: deze; *nabhaḥ api*: zelfs de ruimte; *avyākṛte*: in het ongemanifesteerde; *tat ca*: en dat; *śuddhe*: in het zuivere, smetteloze; *śuddhaḥ*: het zuivere, smetteloze; *asmiaham*: Ik ben; *hariḥ*: Hari, de verwijderaar.

- 12. Aarde in wateren, water in vuur, vuur in wind, wind in ruimte,
En zelfs de ruimte⁴ in het ongemanifesteerde,
En het ongemanifesteerde in het smetteloze.
Die smetteloze ben Ik, Hari⁵.**

¹ Ook licht

² Het element aarde.

³ Voor nader uitleg over de totstandkoming van de elementen raadpleeg Pañcikaraṇam van Śaṅkara en Pañcikaraṇam Vārtikam van Śrī Śuresvarācārya.

⁴ Het uiterst met zintuigen waarneembare.

⁵ Hari staat voor het opperste absolute wezen en wordt vaak onderling verwisseld met Viṣṇu en Nārāyaṇa.

अहं विष्णुरहं विष्णुरहं विष्णुरहं हरिः।

कर्तृभोक्त्रादिकं सर्वं तदविद्योत्थमेव च ॥ १३ ॥

*aham viṣṇuraham viṣṇuraham viṣṇuraham hariḥ |
kartṛbhoktrādikam sarvaṁ tadavidyotthameva ca || 13||*

aham viṣṇu: Ik ben Viṣṇu, het alles doordringende; *aham viṣṇu*: Ik ben Viṣṇu; *aham viṣṇu*: Ik ben Viṣṇu; *aham hariḥ*: Ik ben Hari; *kartṛ*: de doener; *bhoktr*: de ervaarder; *ādikam*: en zulk een; *sarvaṁ*: alle; *tat*: dit, dat; *avidyottham eva ca*: verrezen uit onwetendheid, ook, waarlijk.

13. Ik ben Viṣṇu, [het alles doordringende]

Ik ben Viṣṇu, Ik ben Viṣṇu, Ik ben Hari¹.

Alle noties als de doener, de ervaarder en dergelijke,

Zijn, waarlijk, verrezen uit onwetendheid².

अच्युतोऽहमनन्तोऽहं गोविन्दोऽहमहं हरिः।

आनन्दोऽहमशेषोऽहमजोऽहममृतोऽस्म्यहम् ॥ १४ ॥

*acyuto'hamananto'ham govindo'hamahamhariḥ |
ānando'hamaśeṣo'hamajo'hamamṛto'smyaham || 14||*

acyutaḥ: het onvergankelijke, permanente; *aham*: Ik ben; *anantaḥ*: eindeloos, ongebonden, grenzeloos, eeuwig; *aham*: Ik ben; *govindaḥ*: de beschermer; *aham*: Ik ben; *aham hari*: Ik ben Hari; *ānandaḥ*: gelukzaligheid; *aham*: Ik ben; *aśeṣaḥ*: totaliteit, één zonder rest of overblijfsel; *aham*: Ik ben; *ajaḥ*: het ongeboorene; *aham*: Ik ben; *amṛtaḥ*: het onsterfelijke; *asmi aham*: Ik ben.

14. Ik ben de onvergankelijke, Ik ben de grenzeloze.

Ik ben Govinda³, Ik ben Hari⁴.

Ik ben gelukzaligheid, Ik ben het Al.

Ik ben de ongeboorene; Ik ben de onsterfelijke.

¹ De eerste twee regels van dit vers en de verzen 15 en 16 verwijzen naar enkele van de duizend namen van Viṣṇu, de wijze waarop de Eigenschaploze (Brahman) zich openbaart aan de kenner van Brahman, zie "Viṣṇu Sahasranāma Bhāṣya van Śaṅkara". Ter illustratie zijn in bijlage 1 enkele voorbeelden genoemd.

² Elke identificatie is een teken van onwetendheid in de vorm van dualiteit.

³ Govinda: ook in de betekenis van de temmer van de aarde.

⁴ Ik ben alles, ook Govinda en Hari, echter niet als iets apart van Mij.

नित्योऽहं निर्विकल्पोऽहं निराकारोऽहमव्ययः ।

सच्चिदानन्दरूपोऽहं पङ्क्तोऽतिगोऽस्म्यहम् ॥ १५ ॥

*nityo'ham nirvikalpo'ham nirākāro'hamavyayaḥ |
saccidānandarūpo'ham pañcakośātigo'smyaham || 15||*

nityaḥ aham: Ik ben eeuwig; *nirvikalpaḥ aham*: Ik ben vrij van onderscheid, dualiteit; *nirākāraḥ aham*: Ik ben vormloos; *avyayaḥ*: onveranderlijk; *sat cit ānanda rūpaḥ aham*: Ik ben van nature bestaan-bewustzijn-gelukzaligheid; *pañca kośa atigaḥ*: hij die de vijf sluiers overstijgt; *asmi aham*: Ik ben.

15. Ik ben eeuwig, Ik ben vrij van onderscheid¹.

Ik ben vormloos, Ik ben onveranderlijk.

Ik ben van nature bestaan-bewustzijn-gelukzaligheid.

Ik ben degene die de vijf sluiers² overstijgt.

अकर्ताऽहमभोक्ताऽहमसङ्गः परमेश्वरः ।

सदा मत्सन्निधानेन चेष्टते सर्वमिन्द्रियं ॥ १६ ॥

*akartā'hamabhoktā'hamasaṅgaḥ paramēśvaraḥ |
sadā matsannidhānena ceṣṭate sarvamindriyam || 16||*

akartā aham: Ik ben de niet-doener; *abhoktā aham*: Ik ben de niet-ervaarder; *asaṅgaḥ*: de ongebondene; *paramēśvaraḥ*: de Opperste Heer; *sadā*: altijd; *mat sannidhānena*: door de aanwezigheid; *ceṣṭate*: actief wordt; *sarvam indriyam*: al de vermogens zoals de zinnen.

16. Ik ben de niet-doener; Ik ben de niet-ervaarder;

De ongebondene, de Opperste Heer.

Altijd door mijn aanwezigheid

Komen alle vermogens in werking³.

¹ Onderscheid van diversiteit als iets anders dan Mijzelf, kenmerkend voor de staat van dualiteit.

² Bestaande uit: *annamāyākośa* (voedsel), *prānamāyākośa* (levenskracht), *manomāyākośa* (denken), *viññānamāyākośa* (kennis), en *ānandamāyākośa* (gelukzaligheid). Identificatie met deze sluiers vormen de individualiteit zoals ik ben dit lichaam, ik leef, ik denk, ik weet en ik ben gelukkig. Zie ook Vivekacūḍāmaṇi 149-209.

³ Zoals het vermogen tot zien.

आदिमध्यान्तमुक्तोऽहं न बद्धोऽहं कदाचन।

स्वभावनिरमलः शुद्धः स एवाहं न संशयः ॥ १७ ॥

*ādimadhyāntamukto'haṁ na baddho'haṁ kadācana |
svabhāvanirmalaḥ śuddhaḥ sa evāhaṁ na saṁśayaḥ || 17||*

ādi: begin; *madhya*: midden; *anta*: eind; *mukta ahaṁ*: Ik ben vrij van, Ik ben de bevrijde; *na baddhaḥ aham*: Ik ben de niet gebondene; *kadācana*: immer, wanneer dan ook; *svabhāva nirmalaḥ*: van nature onbezoedeld, vlekkeloos; *śuddhaḥ*: puur; *saḥ eva ahaṁ*: Ik, waarlijk, ben Hem; *na saṁśayaḥ*: geen twijfel hierover.

17. Ik ben vrij van begin, midden en eind.

Ik ben nimmer de gebondene.

Van nature vlekkeloos en puur,

Ben Ik, waarlijk, Hem, dat is buiten twijfel.

ब्रह्मैवाहं न संसारी मुक्तोऽहमिति भावयेत्।

अशक्नुवन्भावयितुं वाक्यमेतत्सदाऽभ्यसेत् ॥ १८ ॥

*brahmaivāhaṁ na saṁsārī mukto'hamiti bhāvayet |
aśaknuvanbhāvayitum vākyametatsadā'bhyaset || 18||*

brahma eva ahaṁ: Ik ben, waarlijk, Brahman; *na saṁsārī*: niet van saṁsāra (niet van de kringloop van geboorte en dood); *muktaḥ aham*: Ik ben de bevrijde; *iti*: aldus; *bhāvayet*: men moet overtuigd van zijn; *aśaknuvan*: indien niet in staat; *bhāvayitum*: hebben de overtuiging; *vākyametat*: deze woorden, uitspraken; *sadā*: altijd; *abhyaset*: moet in praktijk brengen.

18. Ik ben, waarlijk, Brahman, niet uit saṁsāra¹,

Ik ben de bevrijde; zo moet men in die overtuiging² verblijven.

Bij het ontbreken van deze overtuiging

Dient men deze verklaringen³ voortdurend in praktijk te brengen⁴.

¹ Niet een individu onderworpen aan de cycli van geboorte en dood.

² Overtuiging: (nididhyāsanam), dat volgt op horen (śravanam), en reflecteren op de betekenis van de verklaring (mananam). Het is feitelijke kennis.

³ Verklaringen: mahāvākya's zoals 'Ik ben Brahman' (Ahambrahmāsmi). Over het kennen van de betekenis van deze zin zegt de leraar in vers 10 van Śaṅkara's Vākyavṛitti het volgende: "De kennis van de betekenis van woorden in een zin is bepalend voor het kennen van de betekenis van die zin."

⁴ Zich telkens en voortdurend te herinneren Brahman te zijn, zie vers 19.

यदभ्यासेन तद्भावो भवेद्धमरकीटवत्।

अत्रापहाय संदेहमभ्यसेत्कृतनिश्चयः ॥ १९ ॥

*yadabhyāsena tadbhāvo bhavedbhramarakīṭavat |
atrāpahāya saṁdehamabhyasetkṛtaniścayaḥ || 19||*

yat abhyāsena: door middel van de praktijk, werkwijze; *tat bhāvaḥ:* die overtuiging; *bhavet:* zal ontstaan, oprijzen, plaatsvinden; *bhramara kīṭavat:* zoals in het geval van de bij en de worm; *atrā pahāya:* stakend, opgevend; *saṁdeham:* twijfel, onzekerheid; *abhyaset:* moet in praktijk brengen; *kṛta niścayaḥ:* doende met vastberadenheid, standvastigheid.

19. Door deze praktijk zal de overtuiging¹ ontstaan

Zoals in het geval van de bij en de worm².

[Daarom], elke twijfel [onmiddellijk] achter zich latend,

Moet men dit met vastberadenheid in praktijk brengen.

ध्यानयोगेन मासैकाद्वह्नहत्यां व्यपोहति।

संवत्सरं सदाऽभ्यासात्सिद्ध्यष्टकमवाप्नुयात् ॥ २० ॥

*dhyānayogena māsaikādbrahmahatyām vyapohati |
saṁvatsaram sadā'bhyāsātsiddhyaṣṭakamavāpnuyāt || 20||*

dhyāna yogena: door de yoga van meditatie; *māsa ekāt:* gedurende een maand; *brahmahatyām:* de zonde van het doden van een brahmaan; *vyapohati:* men compenseert; *saṁvatsaram:* één jaar; *sadā:* altijd; *ābhyāsāt:* door praktijk; *siddhi aṣṭakam:* de achtvoudige vaardigheden,; *avāpnuyāt:* men zal, verwerven.

20. Door deze meditatie van éénwording³ gedurende één maand

Wordt de zonde van het doden van een brahmaan gewist;

Door constante praktijk gedurende één jaar

Worden de achtvoudige vermogens verworven.⁴

¹ Dat Ik Brahman ben, zie het vorige vers.

² Hier spoort Śaṅkara de brahmavit aan om zijn aandacht onafgebroken éénpuntig op Brahman te houden, zoals een worm onafgebroken alleen de bij ziet en uiteindelijk ook een bij wordt (Vivekacūḍāmaṇi 358, 359). Bij deze instructie wordt er van uit gegaan dat de brahmavit door diepgaande en langdurige reflectie (mananam) op de betekenis van de verklaring Ahambrahmāsmi reeds zijn identiteit met Brahman heeft gerealiseerd maar er nog niet blijvend in gevestigd (nididhyāsanam) is. Dit proces van reflectie is o.a. in Vākyaṽṛitti, Tattvopadeśa en Vivekacūḍāmaṇi uitvoerig omschreven.

³ Het verwijlen als Brahman als één zonder iets anders (yoga).

⁴ Zie bijlage 2, Daaruit blijkt welke inspanning en vastberadenheid hiervoor nodig is.

यावज्जीवं सदाऽभ्यासाज्जीवन्मुक्तो भवेद्यतिः ।

नाहं देहो न च प्राणो नेन्द्रियाणि तथैव च ॥ २१ ॥

yāvajjīvaṃ sadā'bhyāsājīvanmukto bhavedyatiḥ |
nāhaṃ deho na ca prāṇo nendriyāṇi tathaiva ca || 21||

yāvat jīvaṃ: levenslang; *sadā*: altijd, voortdurend; *ābhyāsāt*: door praktijk; *jīvanmuktaḥ*: tijdens het leven bevrijde, belichaamde bevrijde; *bhaved*: zal worden; *yatiḥ*: degene die streeft; *na ahaṃ dehaḥ*: Ik ben niet het lichaam; *na ca prāṇaḥ*: en niet de levenskracht; *na indriyāṇi*: niet de zinnen: *tathā eva ca*: en eveneens, desgelijks, waarlijk.

**21. De toegewijde zal door voortdurende praktijk, zo lang nodig¹,
Terwijl hij leeft [in belichaming] bevrijd worden.**

**Ik ben niet het lichaam, noch de levenskracht ben Ik;
En evenzo, waarlijk, ook niet de zinnen².**

न मनोऽहं न बुद्धिश्च नैव चित्तमहङ्कृतिः ।

नाहं पृथ्वी न सलिलं न च वह्निस्तथाऽनिलः ॥ २२ ॥

na mano'haṃ na buddhiśca naiva cittamahāṅkṛtiḥ |
nāhaṃ pṛthvī na salilam na ca vahnistathā'nilah || 22||

na manaḥ ahaṃ: Ik ben niet de geest; *na buddhiśca*: en niet het intellect; *na eva cittam*: niet, zelfs, herinnering, denken, mentale activiteit; *ahāṅkṛtiḥ*: het ego; *na ahaṃ*: Ik ben niet; *pṛthvī*: aarde (stof); *na salilam*: niet water; *na ca*: en niet; *vahniḥ*: vuur; *tatha*: ook, evenzo; *anilah*: wind.

**22. Ik ben niet de geest, noch het intellect,
Zelfs niet het denken, noch het ego.
Ik ben niet aarde, noch water,
Niet vuur, evenmin wind.**

¹ In Yoga Vāsiṣṭha, in het verhaal van Arjuna, zegt Śrī Kṛṣṇa tegen Arjuna: "Wie ook vastberaden met zijn geest denkt om wat dan ook te worden, zal ongetwijfeld na verloop van tijd dat ook worden. Daarom, als je wenst Brahman zelf te worden, leer snel de aard van Brahman je eigen te maken, in al je gedachten en daden." (VI.1:54:23, uit Mitra's Engelse vertaling)

² De laatste twee regels van vers 21 en de verzen 22 en 23 tonen aan dat de kenner (getuige) niet het gekende is.

न चाकाशो न शब्दश्च न च स्पर्शस्तथा रसः ।

नाहं गन्धो न रूपं च न मायाऽहं न संसृतिः ॥ २३ ॥

na cākāśo na śabdaśca na ca sparśastathā rasah |

nāhaṁ gandho na rūpaṁ ca na māyā'haṁ na saṁsṛtiḥ || 23||

na cākāśah: en niet ruimte; *na śabdaḥ ca:* en niet geluid; *na ca sparśah;* en niet (het gevoel van) aanraking; *tathā:* op gelijke wijze; *rasah:* smaak; *na aham:* Ik ben niet; *gandhaḥ:* reuk, geur; *na rūpaṁ:* niet vorm; *ca na māyā aham:* Ik ben niet illusie, verbeelding, begoocheling; *na saṁsṛtiḥ:* niet de scheppingscycli.

- 23. Ik ben niet ruimte, noch geluid,
En niet gevoel (aanraking), noch smaak.
Ik ben niet geur, noch vorm,
Ook ben Ik niet illusie, noch scheppingscycli.**

सदा साक्षिस्वरूपत्वाच्छिव एवास्मि केवलः ।

मय्येव सकलं जातं मयि सर्वं प्रतिष्ठितम् ॥ २४ ॥

sadā sākṣisvarūpatvācchiva evāsmi kevalaḥ |

mayyeva sakalaṁ jātam mayi sarvaṁ pratiṣṭhitam || 24||

sadā: altijd; *sākṣi svarūpatvāt:* zijnde van de eigen natuur van getuige; *śiva eva asmi:* Ik ben, waarlijk, Śiva; *kevalaḥ:* dat wat alleen is; *mayi eva:* in me, waarlijk; *sakalam:* algeheel; volledig; *jātam:* zijn geboren; *mayi:* in mij; *sarvam:* alles; *pratiṣṭhitam:* zijn opgericht, gevestigd.

- 24. Van nature altijd de getuige¹ zijnde,
Ben Ik, waarlijk, Śiva, die als enige bestaat.
In mij, waarlijk, is alles tot bestaan gekomen,
In mij, is alles gevestigd.**

¹ Zie Dṛg Dṛśya Viveka vers 1 van Śaṅkara:

"Beelden zijn het geziene en het oog is hun ziener

Dat oog is het geziene en de geest is zijn ziener.

Gedachten zijn het geziene en de getuige is hun ziener;

De getuige zelf wordt door niets anders gezien."

Alle waarnemingen, zowel stoffelijk als mentaal, zijn veranderlijk en voorbijgaand. De getuige die ze waarneemt is echter eeuwig en onveranderlijk, "straalt uit zichzelf en verlicht alles, zonder toedoen van iets anders" (laatste deel van vers 5 van Dṛg Dṛśya Viveka).

मयि सर्वं लयं याति तद्ब्रह्मास्म्यहमद्वयम्।
सर्वज्ञोऽहमनन्तोऽहं सर्वेशः सर्वशक्तिमान्॥ २५॥

*mayi sarvaṁ layaṁ yāti tadbrahmāsmyamadvayam |
sarvajña'hamananto'haṁ sarveśaḥ sarvaśaktimān || 25||*

mayi: in mij; *sarvam*: alles; *layaṁ yāti*: komt tot oplossing; *tad brahma*: die Brahman; *asmi aham*: ben Ik; *advayam*: zonder een tweede; *sarvajñanaḥ aham*: de Alwetende ben Ik; *anantaḥ*: grenzeloos, zonder einde, ongebonden, oneidig; *ahaṁ sarva īśaḥ*: Ik ben de Heer van het Al; *sarva śaktimān*: de alles kunnende, almachtige.

- 25. In mij, komt alles tot oplossing.
Die Brahman, zonder een tweede, ben Ik,
De Alwetende ben Ik, de Oneindige ben Ik,
De almachtige, de Heer van alles.**

आनन्दः सत्यबोधोऽहमिति ब्रह्मानुचिन्तनम्।
अयं प्रपञ्चो मिथ्यैव सत्यं ब्रह्माहमव्ययम्॥ २६॥

*ānandaḥ satyabodho'hamiti brahmānucintanam |
ayaṁ prapañco mithyaiva satyaṁ brahmāhamavyayam || 26||*

ānandaḥ: gelukzaligheid; *satya*: waarheid; *bodhaḥ*: kennis; *aham*: ben Ik; *iti*: aldus; *brahma anucintanam*: aandacht gericht op, verwijlen als, meditatie op Brahman; *ayaṁ prapañcaḥ*: dit gemanifesteerde, universum vol diversiteit; *mithyā eva*: is, waarlijk, onecht, onwaar; *satyam*: waar, werkelijk; *avyayam*: onveranderlijk.

- 26. Gelukzaligheid, waarheid, kennis ben Ik;
Zo is meditatie op [of verwijlen als] Brahman.
Dit gemanifesteerde universum is, waarlijk, onecht¹,
Waarlijk, Ik ben de onveranderlijke Brahman.**

¹ Brahmajñānāvalīmālā vers 20. Zie Dṛg Dṛśya Viveka verzen 1-5 voor onderscheid tussen het voorbijgaande en veranderlijke, en het eeuwige en onveranderlijke.

अत्र प्रमाणं वेदान्ता गुरवोऽनुभवस्तथा।

ब्रह्मैवाहं न संसारी न चाहं ब्रह्मणः पृथक् ॥ २७ ॥

atra pramāṇam vedāntā guravo'nubhavastathā |

brahmaivāham na saṁsārī na cāham brahmaṇaḥ pṛthak || 27||

atra: hier; *pramāṇam:* het bewijs; *vedāntāḥ:* de Vedanta; *guruvāḥ anubhavāḥ tathā:* zoals de autoriteit (op basis van inzicht, kennis) van de Guru's (leraren); *brahma eva aham:* Ik ben, waarlijk, Brahman; *na saṁsārī:* niet uit deze saṁsāra; *na ca aham:* en Ik ben niet; *brahmaṇaḥ pṛthak:* verschillend, apart van Brahman.

27. Vedanta en de autoriteit van Leraren,

Zijn ook getuigenis hiervan;

Ik ben, waarlijk, Brahman, niet uit deze saṁsāra,

En Ik ben niet verschillend van Brahman.

नाहं देहो न मे देहः केवलोऽहं सनातनः।

एकमेवाद्वितीयं वै ब्रह्मणो नेह किंचन ॥ २८ ॥

nāham deho na me dehaḥ kevalo'ham sanātanaḥ |

ekamevādvitīyam vai brahmaṇo neha kiṁcana || 28||

na aham dehaḥ: Ik ben niet het lichaam; *na me dehaḥ:* het lichaam is niet van mij; *kevalaḥ aham:* Ik ben Kevala (Dat wat alleen is); *anātanaḥ:* aloud, altijd-durend; *ekam eva;* enkel één; *vai:* waarlijk; *advitīyam:* zonder een tweede; *vai:* inderdaad, waarlijk, *brahmaṇaḥ:* [apart] van Brahman; *na iha kiṁcana:* er is hier niets.

28. Ik ben niet het lichaam¹, het lichaam is niet van mij².

Ik ben eeuwigdurend, dat wat de enige is,

Enkel en alleen, zonder een tweede;

[Apart] van Brahman, waarlijk, is er niets hier.

¹ Vrij van identificatie met het begrensde, veranderlijke en voorbijgaande.

² Ik en het lichaam zijn geen aparte entiteiten. Ik ben ondeelbaar, omdat alles zich in Mij manifesteert, ook het lichaam ben Ik. Zie Bhagavad Gītā 7.12 " .. zij ontlennen allen hun bestaan aan Mij. Zij zijn in Mij, maar Ik ben niet in hen."

हृदयकमलमध्ये दीपवद् वेदसारं।
 प्रणवमयमतर्क्यं योगिभिर्ध्यानगम्यम्
 हरिगुरुशिवयोगं सर्वभूतस्थमेकं
 सकृदपि मनसा वै चिन्तयेद् यः स मुक्तः ॥ २९ ॥

hrdayakamalamadhye dīpavad vedasāraṁ |
praṇavamayamatarkyaṁ yogibhirdhyānagamyam
hariguruśivayogaṁ sarvabhūtasthamekaṁ
sakṛdapi manasā vai cintayed yaḥ sa muktaḥ || 29||

hrdaya kamala madhye: in het midden van de lotus van het hart; *dīpavad:* zoals een lamp; *vedasāraṁ:* het wezen van de Veda's; *praṇava mayam:* vol van, bestaande uit de klank, de syllabe Om (Aum); *atarkyam:* voorbij redetwist; *yogibhiḥ:* door de yogis; *dhyānagamyam:* bereikt door meditatie; *hari guru śiva yogam:* verenigd met Hari, Guru en Śiva; *sarvabhūtastham:* aanwezig, bestaande, in alle wezens; *ekam:* de Één; *sakṛt api:* zelfs één keer; *manasā:* door, met de geest; *vai:* waarlijk; *cintayed yaḥ:* hij die mediteert, verwijlt; *saḥ:* hij; *muktaḥ:* de bevrijde.

**29. Het wezen van de Veda's, vol met de Praṇava¹,
 Schijnt in het midden van de lotus van het hart,
 Voorbij redetwisten, verenigd met Hari, de Guru en Śiva;
 De Één, aanwezig in alle wezens;
 Bereikt door de yogi's door middel van meditatie.
 Hij die zelfs voor één moment
 Zijn geest hiermee verbindt,
 Is, waarlijk, bevrijd².**

* * *

¹ De klank Om.

² Hiermede bevestigt Śaṅkara dat diegene wiens ego gedurende slechts één moment opgelost is in het Zelf, verwijlt in Brahman en geen gebondenheid kent.

Bijlage 1

Een greep uit de duizend namen van Viṣṇu uit "Viṣṇu Sahasranāma Bhāṣya" van Śaṅkara: *Viṣva* (het universum), *Viṣṇu* (het alles doordringende), *Vyā* (de alomtegenwoordige), *Bhāvah* (het absolute bestaan), *Bhūthātmā* (het Zelf van wezens), *Bhūtabhāvanah* (de opwekker van alle wezens), *Paramātmā* (het Opperste Zelf), *Avyayah* (de onveranderlijke), *Puruṣah* (persoon), *Sākṣi* (de getuige), *Akṣarah* (de onvergengbare), *Yogah* (Eénwording), *Sarvah* (Het Al), *Śarvah* (de vernietiger), *Śivah* (de zuivere), *Bhartā* (de onderhouder), *Īśvarah* (de grootste), *Svayambhuh* (de zelfgeborene), *Ādityah* (De zon), *Dhātā* (de steunpilaar).

Bijlage 2

In canto 11, hoofdstuk 15 van de Srimad Bhagavatam wordt gesproken over achttien *siddhi's*, acht primair en tien secundair. De acht primaire (*ashta siddhi*) zijn¹:

anima, het vermogen de kleinste te worden

mahima, het vermogen de grootste te worden

laghima, het vermogen de lichtste te worden (*garima*, het vermogen de zwaarste te worden, wordt hier niet genoemd)

prapti, het vermogen om elk materieel voorwerp te verwerven en om alles zintuiglijk waar te nemen, ook de zintuiglijke vermogens van anderen

prakamya, het vermogen om ieder aangenaam object te ervaren, in deze wereld of de volgende

isitva, het vermogen om de krachten van *maya* te beheersen

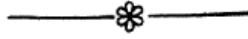
vasitva, het vermogen iedereen te beheersen of zichzelf buiten de drie geaardheden der natuur te houden

kamavasayita, het vermogen ieder verlangen te beantwoorden

¹ In Yoga Vāsiṣṭha VI.I.75:19 staat dat voor de kenner van Brahman zijn deze vermogens net zo waardeloos als strootjes.

॥ श्रीः ॥

॥ ब्रह्मानुचिन्तनम् ॥

अहमेव परं ब्रह्म वासुदेवाख्यमव्ययम् ।

इति स्यान्निश्चितो मुक्तो बद्ध एवान्यथा भवेत् ॥ १ ॥

अहमेव परं ब्रह्म निश्चितं चित्तं चिन्त्यताम् ।

चिद्रूपत्वादसङ्गत्वादबाध्यत्वात्प्रयत्नतः ॥ २ ॥

अहमेव परं ब्रह्म न चाहं ब्रह्मणः पृथक् ।

इत्येवं समुपासीत ब्राह्मणो ब्रह्मणि स्थितः ॥ ३ ॥

सर्वोपाधिविनिर्मुक्तं चैतन्यं च निरन्तरम् ।

तद्ब्रह्माहमिति ज्ञात्वा कथं वर्णाश्रमी भवेत् ॥ ४ ॥

अहं ब्रह्मास्मि यो वेद स सर्वं भवति त्विदम् ।

नाभूत्या ईशते देवास्तेषामात्मा भवेद्धि सः ॥ ५ ॥

अन्योऽसावहमन्योऽस्मीत्युपास्ते योऽन्यदेवताम् ।

न स वेद नरो ब्रह्म स देवानां यथा पशुः ॥ ६ ॥

८२

ब्रह्मानुचिन्तनम् ।

अहमात्मा न चान्योऽस्मि ब्रह्मैवाहं न शोकभाक् ।
सच्चिदानन्दरूपोऽहं नित्यमुक्तस्वभाववान् ॥ ७ ॥

आत्मानं सततं ब्रह्म संभाव्य विहरन्ति ये ।
न तेषां दुष्कृतं किञ्चिदुष्कृतोत्था न चापदः ॥ ८ ॥

आत्मानं सततं ब्रह्म संभाव्य विहरेत्सुखम् ।
क्षणं ब्रह्माहमस्मीति यः कुर्यादात्मचिन्तनम् ॥ ९ ॥

तन्महापातकं हन्ति तमः सूर्योदयो यथा ।
अज्ञानाद्ब्रह्मणो जातमाकाशं बुद्बुदोपमम् ॥ १० ॥

आकाशाद्वायुरुत्पन्नो वायोस्तेजस्ततः पयः ।
अद्भ्यश्च पृथिवी जाता ततो ब्रीहियवादिकम् ॥ ११ ॥

पृथिव्यप्सु पयो ब्रह्मैव ब्रह्मैवायौ नभस्यसौ ।
नभोऽप्यव्याकृते तच्च शुद्धे शुद्धोऽस्म्यहं हरिः ॥ १२ ॥

अहं विष्णुरहं विष्णुरहं विष्णुरहं हरिः ।
कर्तृभोक्त्वादिकं सर्वं तदविद्योत्थमेव च ॥ १३ ॥

अच्युतोऽहमनन्तोऽहं गोविन्दोऽहमहं हरिः ।
आनन्दोऽहमशेषोऽहमजोऽहममृतोऽस्म्यहम् ॥ १४ ॥

ब्रह्मानुचिन्तनम् ।

८३

नित्योऽहं निर्विकल्पोऽहं निराकारोऽहमव्ययः ।

सच्चिदानन्दरूपोऽहं पञ्चकोशातिगोऽस्म्यहम् ॥ १५ ॥

अकर्ताहमभोक्ताहमसङ्गः परमेश्वरः ।

सदा मत्संनिधानेन चेष्टते सर्वमिन्द्रियम् ॥ १६ ॥

आदिमध्यान्तमुक्तोऽहं न बद्धोऽहं कदाचन ।

स्वभावनिरमलः शुद्धः स एवाहं न संशयः ॥ १७ ॥

ब्रह्मैवाहं न संसारी मुक्तोऽहमिति भावयेत् ।

अशक्नुवन्भावयितुं वाक्यमेतत्सदाभ्यसेत् ॥ १८ ॥

यदभ्यासेन तद्भावो भवेद्भ्रमरकीटवत् ।

अत्रापहाय संदेहमभ्यसेत्कृतनिश्चयः ॥ १९ ॥

ध्यानयोगेन मासैकाद्वह्नहत्यां व्यपोहति ।

संवत्सरं सदाभ्यासात्सिद्धयष्टकमवाप्नुयात् ॥ २० ॥

यावज्जीवं सदाभ्यासाज्जीवन्मुक्तो भवेद्यतिः ।

नाहं देहो न च प्राणो नेन्द्रियाणि तथैव च ॥ २१ ॥

न मनोऽहं न बुद्धिश्च नैव चित्तमहंकृतिः ।

नाहं पृथ्वी न सलिलं न च वह्निस्तथानिलः ॥ २२ ॥

८४

ब्रह्मानुचिन्तनम् ।

न चाकाशो न शब्दश्च न च स्पर्शस्तथा रसः ।
नाहं गन्धो न रूपं च न मायाहं न संसृतिः ॥ २३ ॥

सदा साक्षिस्वरूपत्वाच्छिव एवास्मि केवलः ।
मय्येव सकलं जातं मयि सर्वं प्रतिष्ठितम् ॥ २४ ॥

मयि सर्वं लयं याति तद्ब्रह्मास्म्यहमद्वयम् ।
सर्वज्ञोऽहमनन्तोऽहं सर्वेशः सर्वशक्तिमान् ॥ २५ ॥

आनन्दः सत्यबोधोऽहमिति ब्रह्मानुचिन्तनम् ।
अयं प्रपञ्चो मिथ्यैव सत्यं ब्रह्माहमव्ययम् ॥ २६ ॥

अत्र प्रमाणं वेदान्ता गुरवोऽनुभवस्तथा ।
ब्रह्मैवाहं न संसारी न चाहं ब्रह्मणः पृथक् ॥ २७ ॥

नाहं देहो न मे देहः केवलोऽहं सनातनः ।
एकमेवाद्वितीयं वै ब्रह्मणो नेह किञ्चन ॥ २८ ॥

हृदयकमलमध्ये दीपवद्वेदसारं
प्रणवमयमत्कर्त्य योगिभिर्ध्यानगम्यम् ।
हरिगुरुशिवयोगं सर्वभूतस्थमेकं
सकृदपि मनसा वै चिन्तयेद्यः स मुक्तः ॥ २९ ॥

